

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

18. De circumstantiis aggravantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

omnibus casibus Pontificiis, concessit etiam ut possent ab iis, quos sibi forte Episcopi reservant. Nam ejusmodi ampla confessio facit sententiam primo modo dictam, nisi tamen fuerint à Clemente, VIII. & ab Urbano item VIII. restricti, de qua re non est hic disputandi locus.

§. XVII. De Scandalo.

100. Quando quis directè intendit peccatum proximi, sive ex desiderio ruinæ spiritualis ipsius proximi, quod tantum est in hominibus, in diabolis commune: sive ob suam commoditatem aliunde finem, quod frequentissimum est apud homines; dicitur Scandalum directum. Et sine dubio per omnes Doctores apud Delugo de poenit. disp. 16. sect. 4. §. 2. n. 157. id peccatum est specie diversum ab aliis, & debet specialiter in Confessione palam fieri, debetque species peccati, ad quod inducit proximus, explicari. Ita idem ibi. num. 157. Si quis ergo loquatur v. g. turpia ut socius incidat in eas turpitudines; oportet explicare ad quæ turpia inducere tentabat, adulterium ne; an ad stuprum, &c. Ratio est, quia tunc non solum peccatum talis scandali, est contra Charitatem debitam proximo; sed etiam contra virtutem oppositam: eadem enim Castitatis virtus, quæ obligat me directè ad Castitatem in mea persona custodiendam, obligat indirectè ne ex industria procurem proximo à Castitatis virtute deicere.

101. Quando autem quis nec intendit ruinam proximi spirituale nec ejus lapsum, nec eo fine aliquod malum, seu speciem mali habens patrat, quamvis prævideat, fore ut ex suo facto alij decidant, dicitur Scandalum indirectum, & non directè volitum. Dixi (malum seu speciem mali habens) nam si bonum, seu non malum, nec speciem mali ex se habens facias, ex quo alij causam peccandi sumant, quamvis tamen id prævideas, non peccas, cum ipse tunc ipsorumque malitiæ imputetur, si peccent. Iam ergo de hoc indirecto Scandalo in controversiam cadunt duo. Primum an sit peccatum specie distinctum ab aliis, aperiendumque in confessione. Secundò quomodo & quibus circumstantiis sit aperiendum.

102. Quoad Primum fatemur omnes, cum Delugo ibi. n. 159. esse peccatum specie distinctum. Ratio est, quia per hoc Scandalum, quamvis indirectum, jam est causa injusta damni, seu peccati proximi, à qua ex obligatione virtutis Charitatis, ne scilicet labatur proximus, debes abstinere.

103. Solum duo advertit. Primum quod merito nonnulli cum Salas tom. 2. in p. 2. tract. 3. disp. 5. sect. 15. n. 132. & 133. docent, tunc solum contrahi à nobis malitiam talis scandali, quando nostro facto, aut verbo proximum conficimus in gravem difficultatem & tentationem, cui difficillimè possit is resistere: id quod profecto, frequenter usu venire, difficile est. Secundò, quod jure aliqui item cum Sanchez l. 1. in Decal. c. 6. n. 7. docent, multos excusari à prædicto peccato Scandali, atque adeo à tali circumstantia fatenda: quia vel ipsi tantum pravi sunt, ut eorum malum exemplum parum noceat, vel qui adducuntur, tam faciles sunt, proclivesque ad peccandum; ut qui suo exemplo occasionem illis obtulit, non censetur eos moraliter inducere.

104. Quoad Secundum, id est posito quòd quis verè talem malitiam indirecti scandali, contraxerit, quæ ratione se gerere in Confessione debeat; tria sunt decernenda. Primum an sint tunc explicandæ species peccatorum, ad quas proximus inducitur. Secundò an numerus personarum inductarum ex eodem facto. Tertiò an conditio personarum: ut si inductio sit ad turpia, an explicandum sit inductum fuisse Sacerdotem, conjugatum, solum, &c.

105. Primum igitur quæritur an in Scandalo, quando non intenditur, licet prævideatur peccatum proximi, sit necessario perscrutanda species peccati, ad quam proximus inducitur? Respondent aliqui non esse. Ita

Delugo disp. 26. de poenit. sect. 4. §. 2. n. 159. contra Sanchez, Valquez & Coninchium. Si igitur loquatur sive de adulterio, sive de homicidio, ex quo lex movetur socius per hoc Scandalum indirectum, quod est peccatum, satis erit (quantum est ex hoc capite) se fuisse per Scandalum, causam peccati alterius, & est quia tunc ejusmodi Scandalum solum est contra Charitatem debitam proximo, qua non debet quælibet occasio peccati: non autem contra alias virtutes Morales, quæ nos non obligant saltem graviter, & contra in aliis impediamus, sed solum, ut illa peccata ejusmodi vitia non suademus, vel mandemus.

Dixi (quantum est ex hoc capite, id est Scandalo) quia certum est explicandas esse species sui peccati, quando quis, dum de suo adulterio, vel stupro, vel homicidio, vel similibus sermonem miscet, illa vel alia concupiscit, ut infra suo loco c. 7. §. 2. n. 106.

Secundò quæritur, an quando eodem modo vel iisdem verbis est causa ruinæ multorum per eundem scandalum, debet numerum ipsorum explicare. Respondeo non debere. Ita idem ibi. sect. 4. num. 157. quidem satis erit sic te accusare? Fui causa, mea locutione v. g. ut multi ruerent in peccatum. Hanc nam, ejusdemque rationem dedimus supra §. 9. n. 105. in latitudine individuali malitiæ in eodem actu disparata. Non autem rectè diceres te fuisse causam, si multos induxisti: non rectè, inquam, qui non fatereris peccatum quod commisisti, ut ibi. num. 16. in simili explicuimus.

107. Tertiò denique quæritur an in eodem indirecto Scandalo oporteat explicari conditionem personarum, v. g. inductum ad turpia fuisse solum, conjugatum, sacerdotem, &c. Respondent etiam ad hoc aliqui non oportere. Ita Delugo disp. 16. sect. 4. num. 167. contra Sanchez Bonacinam. Fil. aliosque, satis enim superque est dicere: Scandalo fui multis, &c. Ratio est quia peccatum quod tunc committitur à tali inducente, solum est contra Charitatem, ut modo num. 105. diximus, quare conditio personarum inductarum nihil addit respectu inducentis. De inducente, seu sollicitante fecimam v. g. cum peccavit, an debeat explicare, si fuit primus ad inducendum, quod huc spectare videtur: dicemus infra de simplici fornicatione c. 7. §. 4. n. 24.

§. XVIII. De Circumstantiis aggravantibus.

108. Adhuc interdum humanis adionibus moralibus, quæ circumstantiæ, quæ dictas adiones moralibus, quæ ea, quæ ex se habent, constitunt. Aliquando tamen ita adduntur, ut illas aggravent, & secundum hominum prudentem estimationem vel diminuant, sed non extrahant ad aliam speciem peccati. Castropalaus, Coninch, Delugo mox citandi, alij passim. Exempla prioris sunt. Habet rem quis cum puella: est simplex fornicatio contra Castitatem; si vero addatur, talem non esse liberam, sed conjugatam, propter speciem simplicis fornicationis, habebit talis conjugatus alteram speciem, id est Adulterij contra justitiam. Quod si addatur, esse consanguineam, vel vägenam, invitam, vel professam; erit insuper incestus, vel stuprum, vel sacrilegium. Simili modo furari rem aliquam est peccatum iniustitiæ: quod si res sit sacra erit inde peccatum Sacrilegij.

109. Exempla posterioris sunt. Furetur quis aureos, committit peccatum contra justitiam: at si addatur major quantitas, quæ auferatur, v. g. si furetur magis, aggravabitur quidem prædictum furtum, sed non in speciem furti non extrahetur. Sicut etiam si quis faciat quinque aureos; diminuetur peccatum, sed intra eandem furti speciem, Eodem pariter modo occidere erit intensio odii, pluribus vel paucioribus vulneribus, die festo vel feriato, continent quidem circumstantiæ aggravantes, vel minuentes, sed intra unam, eandemque speciem.

Cap. II De peccat. Confess. in universum. 17

110. Regulam autem ad discernendum, quam circumstantie mutant speciem, quæ verò solum aggravat, minuunt, & difficile est ex *Coninch. disp. 7. dub. 5.* (cum simus in speciebus moralibus) exacte dare: varique Doctores variè philosophantur. Illa videtur brevis & expedita, quantum nunc pro nostro instituto sufficit, quam P. Joseph Augustinus in *Brevi notitia*, n. 33. de Sacramento ponit, qui circumstantiam mutantem speciem ex eo cognoscit, quod pertineat ad aliam virtutem, vel vitium non mutantem verò speciem, ex eo quod non transferat illam materiam ad aliam virtutem. Quæ vero in particulari transferant, colligendum est ex ipsius materiis, id est ex tractationibus materiarum virtutum, & vitiorum. Adde item praxim & usum, ex quo plura sensum doceberis.

Jam verò his tactis, quæstio celebris est, an tales circumstantie non solum mutant speciem, quod certum est, sed etiam non mutant, saltem notabiliter aggravant. Radiminentesque, aperiri Sacerdoti, ex præcepti necessitate debeant.

111. Dico quamvis probabilissimum sit cum Thoma Sanchez, Suarez, Fagundes aliisque apud Delugo mok erandum; quibus adde Coninchium *dicta disp. 7. dub. 3.* circumstantias notabiliter aggravantes, quia mutant notabiliter iudicium Confessorij contra penitentem, esse in Confessione aperiendas; tamen probabile etiam esse cum D. Thoma, Valentia, Vasquez, aliisque quos citat, & sequitur Delugo de *pen. disp. 16. sect. 3.* Fide libus hanc necessitatem minime imponendam: Ratio est, quia non est imponendum onus tam grave, nisi constet de lege illud imponenterat non constet esse aperiendas nisi species, & numerum peccatorum, ex Conci. Triad. *sess. 14. cap. 5.* non verò omnia, quæ quocunque modo Confessorij iudicium commutante queant. Alias rationes vide apud Doctores modò citatos.

112. Ex hac doctrina, ut item ex hæcenus dictis plura & valde utilia inferuntur ad Confessiones expectandas. Quare & ea in sequentibus sigillatim sunt proponenda, ut facilius methodus evadat, per singula Decalogi præcepta, pro iis, quæ ad nostram institutum faciunt, discutendum.

C A P V T I I.

De Confessione peccatorum circa primum Decalogi præceptum.

§. I. De peccatis contra Fidem.

Suppono, tanquam indignum controversia, debere in Confessione explicari: An peccatum contra fidem fuerit solum externum, an etiam internum cum errore intellectus: v. g. qui adorat Idolum absq; errore, quo credat ibi adesse divinitatem, est Idololatra externus rat cum ejusmodi errore, est item hæreticus. Ita Sanchez in *Decal. lib. 2. c. 47. n. 21.* Cum igitur per illum errorem addatur peccatum specie diversum; sine dubio penitentia tribuendi erit subiiciendum.

1. Jam verò loquendo de ipso hæresis crimine Triplici modo posset quis in errores contra fidem incidere. Primo negando, vel deliberatè dubitando de articulis fidei. Atque hic sufficenter confiteretur si dicat *se prolapsum in hæresim*, nec opus habet explicare qualitates errorum, seu articulos, in quibus contra fidem sensit. Sic Reg. 16. c. 4. n. 13. Ratio est quia quoad hanc præcedentem obligationem sunt ejusdem speciei, cum omnia operantur obligationi credendi obiecta per fidem sufficenter proponita.

2. Secundo, posset quis errare contra fidem non solum negando, sed etiam addendo aliquid, quod aliam speciem peccati adiungat supra hæresim, hoc est Blasphemiam contra Dei honorem. Ut si quis neget à Pilato

condemnatum fuisse Christum Dominum, est solum hæreticus: at si neget Deum esse bonum, vel circa illud ipsum de Pilato dicat iussit ab eo Christum Dominum fuisse condemnatum; non solum est hæreticus, sed blasphemus. Id igitur esse expresse Confessori aperiendum, non est ambigendum. Ita Castropalaus *n. 1. tract. 4. d. 2. p. 1. n. 6.*

3. Tertiò posset quis errare, eandem fidem non solum negando & blasphemando, sed insuper volendo acceptare aliquam sectam fidei oppositam, v. g. Iudaismum, Paganismum, &c. & tunc id debere explicari, saltem pro ipsa praxi certum iudico. Ita idem *ibid.* Ratio est quia singulæ hæc sectæ communiter superaddunt hæresi, seu negationi fidei aliqua alia peccata specie diversa ab ipsa hæresi. Qui v. g. amplecti vult Iudaismum, eligit circumcidere, quæ est species superstitionis. Qui Paganismum; vult Idola colere, quæ est species, seu peccatum Idololatriæ, &c.

4. Porro unum superest discernendum. An teneatur Apostata à fide, Apostasiam in Confessione declarare. Explico. Qui suscepit Baptismum, si forte cadat in hæresim, debetne dicere se in hæresim esse prolapsum post susceptum Baptismum, an satis erit dicere dumtaxat se in hæresim incidisse: quod est quærere, An infidelitas ante Baptismum & post Baptismum concepta specie differant?

6. Dico cum Delugo de *penit. disp. 19. sect. 5. n. 294.* contra Suarez, Sanchez, aliisque ab eodem citatos probabile esse non differre, quare satis esse fateri *se in hæresim fuisse prolapsum*. Ratio est, quia non apparet unde specifica differentia sumi rationabiliter possit. Vel enim sumitur ex eo quod se quis subtrahit ab obedientia fidei; vel quod committat specialem irreverentiam contra eandem fidem, sentiel in Baptismo susceptam. Prius non affert novam speciem, quia probabilius est ex Suarez *l. 4. in Decal. c. 1. num. ult. quoque*, in Baptismo nullum fieri votum, aut promissionem de obedientia fidei; & ex altera parte illa negatio universalis subiectionis ad Deum, quam continet infidelitas, satis explicatur, cum quis fatetur *se noluisse fidem*. Nec posterius, quia illa irreverentia eodem modo explicatur, dum dicitur ipse lapsus in hæresim. Adde cum quis subiicit clavibus peccatum hæresis, statim Confessor intelligit ejusmodi peccatum commissum post Baptismum, quia commissum, ante Baptismum non est materia Sacramenti Penitentia, ergo jam intelligo omnem malitiam quæ ab ipso absolvenda est.

§. II. De Ignorantia rerum Fidei.

7. Non sunt plura specie peccata sed unicum, ignorare culpabiliter articulos fidei diversos; quos ignorare quis debet v. g. Trinitatem, Incarnationem, &c. ita Suar. *d. 15. de fidei sect. 1. n. 7.* Ratio est, quia licet obiecta materialiter specie differant; semper tamen eadem est obligatio omnes eas veritates cognoscendi.

8. Quid si quis neget articulum fidei, quia illum ex culpa moraliter gravi, scire noluit: peccarne eodem specie peccato, quo peccat quis cum deliberatè negat articulum quem probe scit? Respondeo, puto cum Sanchez *l. 4. in Decal. c. 7. n. 24.* contra Vasquez *l. 2. ab eodem citatum*, peccare eodem specie peccato; Quare abundè is confitebitur si asserat *se negasse fidei articulum*. Ratio est, quia talis malitia demum resolvitur in illam, quod parvipendatur auctoritas divina: hanc enim aequè in ordine ad Confessionem (quidquid sit in ordine ad aliud, de quo Delugo *disp. de penit. 16. sect. 4. n. 193.*) parvipendit qui scienter negat, atque qui, cum debeat scire, negligit, unde & negat.

Quid nosse debeat de fidei articulis ille, qui absolvendus est, dicam infra *l. 3. c. 5. n. 6.*